

ΔΑΣΟΣ ΚΟΤΖΑ ΟΡΜΑΝ: Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΖΟΥΓΚΛΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

✘ Ο ποταμός Νέστος είναι το φυσικό όριο μεταξύ Μακεδονίας και Θράκης. Πηγάζει από τη Βουλγαρία και αφού διασχίζει βαθιές κοιλάδες και φαράγγια στα βουνά μεταξύ Ορβήλου και Ροδόπης και περάσει τα μεγαλόπρεπα του Τέμπε από τη Σταυρούπολη έως τους Τοξότες, ξεχύνεται στην πεδιάδα κατ' ευθείαν στη θάλασσα, χωρίς μαιανδρισμούς, απέναντι στη θάσο. Δεξιά και αριστερά των όχθων του από τους Τοξότες έως τη θάλασσα σε μήκος 27 και πλάτος 3-7 χιλιόμετρα, ζωογονούσε με τα νερά του το ωραιότερο και πολυτιμότερο υδροχαρές δάσος της Ευρώπης, το **Κοτζά Ορμάν**, που στην τουρκική γλώσσα σημαίνει **«Μέγα Δάσος»**.

✘

Το παραποτάμιο Μέγα Δάσος

Η μοναδικότητά του αναφέρεται και σε ιστορικά κείμενα. Ο Ηρόδοτος περιγράφει ότι υπήρχαν σ' αυτό λιοντάρια, τα οποία μάλιστα κατασπάραξαν τον στρατό του Ξέρξη, όταν προσπάθησε να το διασχίσει, ενώ και ο Αριστοτέλης κάνει λόγο για τη ζούγκλα στο παραποτάμιο δάσος.

Η καταστροφή του Κοτζά Ορμάν αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα εγκλήματα σε βάρος της ελληνικής φύσης. Το δάσος αυτό, πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, εκτεινόταν σε 130.000 στρέμματα, και καταλάμβανε σχεδόν το 1/4 της συνολικής έκτασης του δέλτα του Νέστου, με δέντρα που έφταναν τα 40 μ. ύψος (μια επταόροφη πολυκατοικία είναι γύρω στα 25 μ.). Κατά τις πολεμικές επιχειρήσεις του εμφύλιου, κήκε περίπου το μισό. Με σκοπό την καλλιέργεια της γης εκχερσώθηκε κατά τη δεκαετία του '50 και το υπόλοιπο μισό.

Η υψηλή παραγωγικότητα του εδάφους χάθηκε πολύ γρήγορα μετά

την εκχέρωση του δάσους, με αποτέλεσμα οι αγροί που δημιουργήθηκαν στη θέση του να εγκαταλειφθούν σχεδόν όλοι από τους αγρότες. Το ίδιο συνέβη με τις λευκοκαλλιέργειες, αφού οι μεγάλες αποδόσεις που παρατηρήθηκαν το πρώτο έτος, έγιναν μικρότερες το δεύτερο και το τρίτο και τελικά τα δέντρα ξεράθηκαν μετά από 5-10 έτη.

Μέχρι σήμερα, έχουν περισωθεί περίπου 4.500 στρέμματα (συνολικά και από τις δύο πλευρές του ποταμού), που βρίσκονται κάτω από καθεστώς απόλυτης προστασίας και είναι περιφραγμένα.

Το δάσος τούτο έχει ιδιαίτερη σημασία όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά και για όλο τον επιστημονικό κόσμο, τόσο και για την χλωρίδα του όσο και για την πανίδα του. Η ασπρόλευκα, η μαύρη λεύκα και από τα ευγενή και πολύτιμα πλατύφυλλα η οξύκαρπος και η ολότριχος μελία, η πεδινή πτελέα, η ποδισκοφόρος δρυς, ο πεδινός και ταταρικός σφένδαμος, καθώς και το σκλήθρο αποτελούν τα κυριότερα δένδρα μεταξύ πολλών άλλων. Η ολότριχος μελία με τα βελουδωτά φύλλα, που από όλη την Ευρώπη φύεται μόνον στο δάσος αυτό κατά συστάδες και σε ελάχιστες ποσότητες στη Δροβρυτσά, είναι γνωστή ως το πολυτιμότερο ξύλο της Ευρώπης, και αποτελείει αντικείμενο παγκοσμίου δασικού και βοτανικού ενδιαφέροντος.

Απ' όλη την Ευρώπη μόνο στο δάσος αυτό εύρισκαν τροφή και καταφύγιο τόσα πολλά αγρίμια όπως αγριόχοιροι, λύκοι, οι σπάνιοι λύγκες, τσακάλια δύο ειδών, ενυδρίδες, ασβοί, αλεπούδες, λαγοί και συχνά ζαρκάδια. Υπάρχουν επίσης και όλα τα υδρόβια, διαβατικά και ενδημικά πτηνά, καθώς και ο φασιανός, που μόνο στην Ελλάδα βρίσκεται σε άγρια κατάσταση. Από τον Φεβρουάριο μέχρι τον Απρίλιο και κατά το θέρος είναι θαυμάσιος βοσκότοπος για τις μέλισσες.

Πριν από 50 χρόνια ο Έλληνας έκρινε πως το δάσος ήταν άχρηστο,

πως «έτρωγε» τα εύφορα εδάφη, και στο όνομα της ανάπτυξης το ξερίζωσε με καταστροφική μανία. Μόλις τα τελευταία χρόνια αντιληφθήκαμε το μέγεθος της καταστροφής.

Σήμερα γίνεται προσπάθεια από τον Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης να ενταχθεί το παραποτάμιο δάσος του Νέστου -της τελευταίας ζούγκλας που υπάρχει στην Ευρώπη, όπως λένε οι επιστήμονες- στα μνημεία της φύσης που προστατεύει η UNESCO. Μακάρι να υπάρξει θετική εξέλιξη, έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για να βλαστήσει και πάλι το θρυλικό «Μέγα Δάσος», και να γίνει ένα υψηλής οικολογικής αξίας πάρκο για τον Ελληνικό λαό, προσιτό από ξηρά και θάλασσα.

Ο Νέστος ποταμός

Τα φθινοπωρινά χρώματα του Νέστου

Οι εκβολές του Νέστου

Πηγές/φωτογραφίες: hikingexperience.gr – biodiversitygr.org